

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/167/142/95

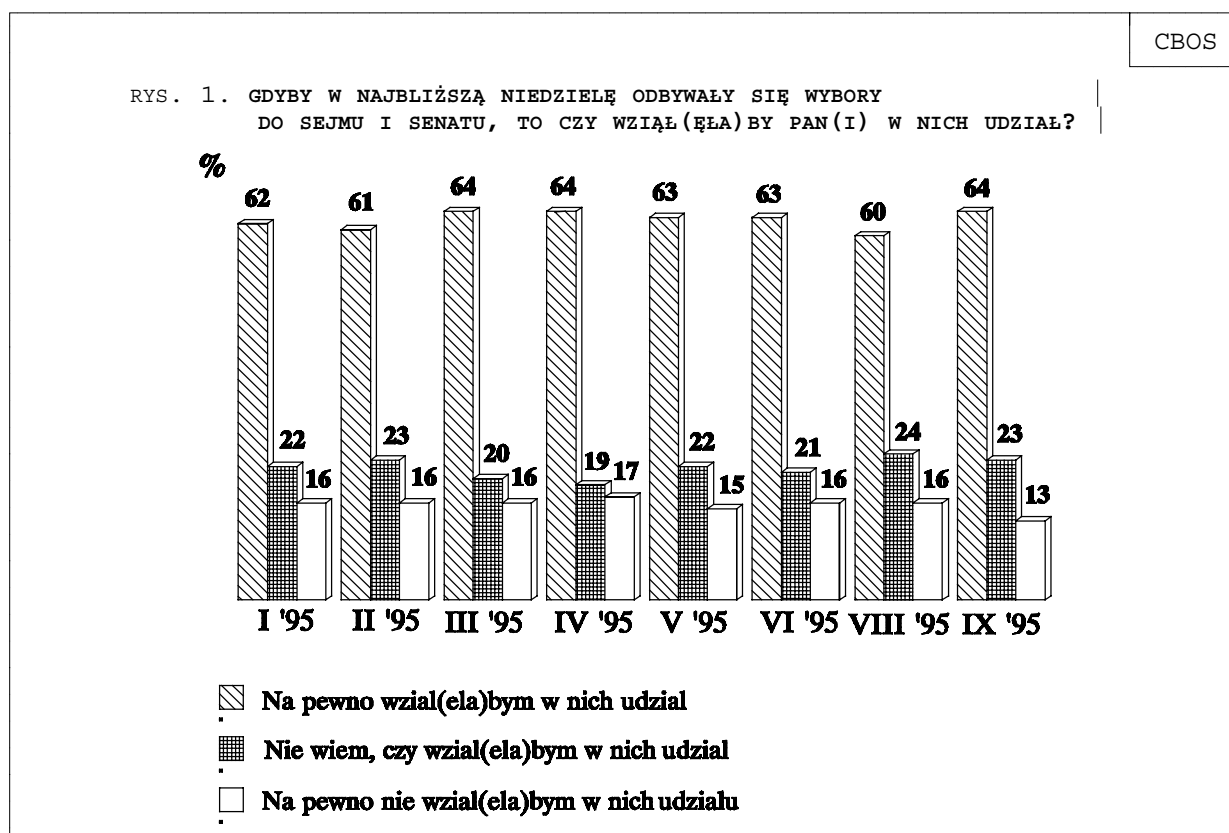
WYBORY PARLAMENTARNE - PREFERENCJE WE WRZEŚNIU'95

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Od początku bieżącego roku odsetek osób deklarujących zamiar wzięcia udziału w wyborach parlamentarnych utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Gdyby wybory odbywały się w najbliższą niedzielę, do urn wybrałoby się - według ich własnych deklaracji¹ - niemal dwie trzecie ankietowanych (64%). W porównaniu z danymi z ostatnich miesięcy zmniejszyła się nieco liczba osób nie zamierzających głosować.

Ugrupowaniem, które miałyby obecnie największe szanse na wygranie wyborów parlamentarnych, wciąż pozostaje Sojusz Lewicy Demokratycznej, choć w porównaniu z poprzednimi miesiącami **odsetek osób deklarujących poparcie dla SLD istotnie zmaleł**. Tym samym zmniejszyła się przewaga tego ugrupowania nad pozostałymi formacjami, uzyskującymi znaczące poparcie, zwłaszcza nad PSL, które dzieli obecnie od SLD różnica jedynie 5 punktów procentowych.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (64), 1-4 września '95, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców kraju (N=1150).

Jedną z przyczyn znaczącego spadku poparcia dla SLD może być zanotowane ostatnio ogólne zmniejszenie identyfikacji z lewicową opcją polityczną². Istotniejszy dla tej zmiany wydaje się jednak powakacyjny start kampanii wyborczej, zwłaszcza że zaczynają się w niej pojawiać elementy konfrontujące polityczną przeszłość kandydatów na urząd prezydenta. Mniejsze niż miesiąc temu poparcie dla SLD może też mieć związek ze spadkiem odsetka badanych, zamierzających poprzeć w wyborach prezydenckich Aleksandra Kwaśniewskiego, oraz zmniejszeniem akceptacji Józefa Oleksego jako premiera.

Tabela 1

w procentach

Na którą z partii i organizacji najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach do Sejmu?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	I	II	III	IV	V(I)	V(II)	VI	VIII	IX
SLD	19	21	24	20	22	23	21	21	16
PSL	14	17	11	15	12	12	13	9	11
NSZZ "S"	12	7	10	11	11	11	13	10	10
UW	13	11	11	13	14	13	11	6	7
UP	10	10	12	10	11	12	10	9	10
BBWR	5	6	5	4	5	5	5	8	4
KPN	3	4	4	3	2	5	4	3	3
PSL-PL	--	--	--	--	--	--	--	3	3
ZChN	--	--	--	--	--	--	--	3	3

W tabeli uwzględniono partie uzyskujące co najmniej 3% wskazań. We wcześniejszych badaniach PSL-PL i ZChN przedstawiano badanym w ramach koalicji, nie można zatem ustalić, ile wskazań przypadało na każde z tych ugrupowań.

Wśród pozostałych ugrupowań dość stabilny poziom poparcia utrzymuje NSZZ "Solidarność", Unia Pracy i partie, których elektorat nie przekracza 3%.

Analiza elektoratów poszczególnych partii ze względu na deklarowaną orientację polityczną oraz cechy społeczno-demograficzne badanych pozwala na bliższą charakterystykę poszczególnych grup wyborców.

² Patrz komunikat CBOS "Zmiany w deklaracjach politycznych Polaków w ciągu ostatnich pięciu lat", sierpień '95.

Elektorat Sojuszu Lewicy Demokratycznej stanowią przede wszystkim (58%) osoby deklarujące poglądy lewicowe. Są to częściej niż przeciętnie ludzie w średnim wieku (45-54 lata), pracownicy umysłowi niższego szczebla i fizyczno-umysłowi, mieszkańcy małych miast. Na szczególne poparcie SLD może liczyć w regionie środkowozachodnim, w którym co trzeci mieszkający tam respondent ma zamiar poprzeć w ewentualnych wyborach właśnie to ugrupowanie.

Respondenci deklarujący poparcie dla NSZZ "Solidarność" to przede wszystkim ludzie najstarsi i bardzo religijni. Najczęściej są to również bezrobotni, robotnicy wykwalifikowani i osoby z wykształceniem podstawowym. Co drugi respondent popierający "Solidarność" deklaruje zarazem prawicowe poglądy polityczne. Najniższe poparcie związek ma w regionie zachodnim, w pozostałych regionach rozkłada się ono w miarę równomiernie.

Elektorat Polskiego Stronnictwa Ludowego jest dość zróżnicowany pod względem deklarowanej orientacji politycznej - 41% osób określa swe poglądy jako centrowe, pozostali niemal równo dzielą się na "prawicę" i "lewicę" (odpowiednio 16 i 18%). Wyborców PSL wyróżnia przede wszystkim miejsce zamieszkania i zawód - są to oczywiście rolnicy i mieszkańcy wsi. Poparcie dla tej partii częściej niż przeciętnie deklarują poza tym mieszkańcy regionu wschodniego oraz osoby o najniższych dochodach i najniżej wykształceni.

Największa część elektoratu Unii Pracy (45%) lokuje swe poglądy w centrum sceny politycznej, choć jednocześnie co piąty respondent w tej grupie uważa się za przedstawiciela lewicy. Wyborcy tej partii tworzą również grupę niejedolitą pod względem socjo-demograficznym - częściej niż przeciętnie znajdują się tam zarówno przedstawiciele inteligencji z wyższym wykształceniem, jak i robotnicy niewykwalifikowani. Partia ta zupełnie nie może liczyć na poparcie w regionie środkowozachodnim, natomiast sympatyzuje z nią niemal co piąty mieszkaniec regionu środkowego.

W elektoracie Unii Wolności dominują poglądy centroprawicowe. Co drugi potencjalny jej wyborca deklaruje poglądy prawicowe, natomiast co trzeci - centrowe. Ugrupowanie to może liczyć na poparcie ludzi najmłodszych, uczniów i studentów, inteligencji i osób uzyskujących najwyższe dochody. Regionalne zróżnicowanie respondentów wskazuje, że najwięcej głosów w przyszłych wyborach Unia Wolności mogłaby zebrać w regionie północnym i zachodnim.

Analiza cech społeczno-demograficznych pozostałych ugrupowań uwzględnionych w tabeli 1 nie jest celowa ze względu na zbyt małą liczebność ich elektoratów. (Pełne zróżnicowanie cech społeczno-demograficznych elektoratów wszystkich partii uwzględnionych w badaniu oraz podział na regiony załączono w aneksie.)

★

★ ★

W tej chwili nie można stwierdzić, czy odnotowany obecnie spadek poparcia dla SLD jest jednorazowym "zachwianiem" czy też zjawiskiem trwałym lub początkiem tendencji spadkowej. Odpowiedź na to pytanie przyniosą następne sondaże CBOS.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Na którą z partii i organizacji najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach do Sejmu?

(%)

	BBWR	KPN	PSL	UPR	P. Kons.	PChD	PC	PSL-PL
Ogółem	4	3	11	2	0	2	1	3
Płeć								
Mężczyźni	4	4	12	2	1	2	2	4
Kobiety	4	2	9	3	0	2	0	3
Wiek								
do 24 lat	6	2	16	4	3	1	0	3
25-34	2	4	10	1	1	2	0	9
35-44	4	7	8	4	0	0	2	3
45-54	4	1	12	2	0	1	1	1
55-64	6	2	12	2	0	4	1	1
65 lat i więcej	2	0	10	0	0	3	0	3
Miejsce zamieszkania								
Wieś	1	3	21	2	0	1	0	6
Miasto do 20 tys.	8	2	6	2	1	2	0	3
od 21 do 100 tys.	5	2	6	2	2	2	2	1
101-500 tys.	5	4	4	3	0	3	1	1
501 tys.i więcej mieszk.	4	3	5	4	0	3	1	2
Region								
Północny	2	1	6	5	0	1	0	0
Zachodni	4	0	8	3	1	2	1	3
Środkowozachodni	2	2	13	0	0	3	0	2
Środkowy	2	1	9	4	2	2	0	5
Wschodni	4	5	21	2	0	2	2	5
Południowo-wschodni	7	6	12	0	0	2	1	4
Południowo-zachodni	7	4	8	3	0	3	2	4
Wykształcenie								
Podstawowe	2	2	17	1	0	3	1	3
Zasadnicze zawodowe	4	5	12	2	1	1	1	6
Średnie	6	3	7	3	1	1	1	2
Wyższe	3	1	1	4	0	2	0	3
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	3	1	0	5	0	0	0	3
Prac.umysł.niż.szczębla	1	3	11	0	0	3	2	4
Pracownicy fiz.- umysł.	6	0	4	3	0	0	5	2
Robotnicy wykwalifikowani	3	7	12	1	1	1	0	4
Robotnicy niewykwalifik.	2	0	11	4	0	0	2	0
Rolnicy	2	8	29	0	0	0	0	16
Prywatni przedsiębiorcy	11	6	13	7	0	6	0	0
Bierni zawodowo								
Renciści	5	2	12	1	0	2	1	4
Emeryci	5	1	11	0	0	4	1	1
Uczniowie i studenci	8	4	8	9	8	0	0	0
Bezrobotni	0	5	10	5	0	0	0	7
Gospodynie domowe i inni	3	0	8	4	0	5	0	0
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	3	3	10	4	0	1	1	3
Sektor państwowy	2	5	10	2	0	1	1	0
Sektor prywatny	6	2	11	2	1	2	1	8
Spółdzielczość	7	0	0	0	0	0	0	0
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 125 zł	3	6	22	2	0	0	0	4
125 - 199	5	2	14	1	2	1	1	1
200 - 274	4	1	12	0	0	1	1	4
275 - 324	1	1	6	4	1	1	1	1
325 i powyżej	6	3	2	5	0	4	2	2
Ocena własnych war. mater.								
Złe	3	3	13	2	1	1	0	4
Średnie	4	3	10	1	0	3	1	2
Dobre	5	2	8	6	1	2	2	5
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	10	2	0	3	0	9	0	0
Raz w tygodniu	5	4	13	2	1	2	0	3
Kilka razy w roku	3	2	10	2	0	0	2	5
W ogóle nie uczestniczy	0	0	4	7	0	2	0	1
Poglądy polityczne								
Lewica	3	0	11	2	0	2	0	1
Centrum	2	2	15	1	0	1	2	4
Prawica	7	6	6	5	1	4	1	3
Trudno powiedzieć	3	2	12	0	0	1	0	4

Tabela 1 (cd.)

(%)

	RdR	KK	AP	ChDSP	R III Rz	SWRz	ZChN	SLD
Ogółem	1	0	0	1	0	0	3	16
Płeć								
Mężczyźni	2	0	0	0	1	0	2	15
Kobiety	0	0	1	2	0	0	4	17
Wiek								
do 24 lat	4	0	0	0	0	0	2	16
25-34	1	0	1	0	1	0	4	14
35-44	1	0	0	0	1	0	2	16
45-54	2	0	0	1	0	0	0	21
55-64	0	0	1	2	0	0	7	13
65 lat i więcej	1	0	0	3	0	1	5	13
Miejsce zamieszkania								
Wieś	1	0	1	1	1	0	4	12
Miasto do 20 tys.	2	0	1	0	1	0	5	22
od 21 do 100 tys.	1	0	0	1	0	0	2	16
101-500 tys.	1	0	0	1	0	0	3	20
501 tys. i więcej mieszk.	1	0	0	1	2	0	1	14
Region								
Północny	2	0	2	0	0	0	2	19
Zachodni	0	0	0	0	0	0	3	19
Środkowozachodni	0	0	0	1	1	0	4	33
Środkowy	0	0	0	0	1	1	1	10
Wschodni	3	0	0	1	0	0	1	19
Południowo-wschodni	2	0	0	2	0	0	9	7
Południowo-zachodni	2	0	0	2	0	0	1	9
Wykształcenie								
Podstawowe	0	0	0	2	0	0	3	8
Zasadnicze zawodowe	2	0	0	0	1	0	4	16
Średnie	1	0	1	1	1	0	3	22
Wyższe	2	1	0	1	0	0	1	24
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	6	1	0	0	2	0	0	20
Prac.umysł.niż.szczebla	2	0	0	1	0	0	0	23
Pracownicy fiz.- umysł.	0	0	1	0	0	0	0	28
Robotnicy wykwalifikowani	0	0	0	0	2	0	3	15
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	0	0	0	0	1	18
Rolnicy	4	0	0	6	0	0	0	5
Prywatni przedsiębiorcy	0	0	0	0	0	0	0	5
Bierni zawodowo								
Renciści	1	0	1	0	0	0	8	17
Emeryci	0	0	0	3	0	1	3	12
Uczniowie i studenci	0	0	0	0	0	0	2	15
Bezrobotni	3	0	0	0	0	0	5	15
Gospodynie domowe i inni	0	0	2	0	0	0	7	18
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	3	0	0	0	0	0	4	24
Sektor państwowy	2	0	0	0	2	0	1	18
Sektor prywatny	0	0	0	1	1	0	0	11
Spółdzielczość	0	0	0	0	0	0	13	27
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 125 zł	2	0	2	0	1	0	7	13
125 - 199	0	0	0	1	0	0	3	13
200 - 274	0	0	0	3	0	0	2	17
275 - 324	2	0	0	0	0	0	3	17
325 i powyżej	2	0	0	1	1	0	2	23
Ocena własnych war. mater.								
Złe	1	0	1	2	1	0	4	15
Średnie	1	0	0	1	1	0	3	13
Dobre	2	0	1	1	0	1	0	24
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	0	0	3	7	0	0	14	2
Raz w tygodniu	1	0	0	1	0	0	4	10
Kilka razy w roku	2	0	0	0	1	0	0	24
W ogóle nie uczestniczy	0	0	0	2	0	0	0	37
Poglądy polityczne								
Lewica	0	0	0	0	0	0	0	49
Centrum	1	0	0	1	1	0	1	14
Prawica	2	0	1	2	0	0	9	2
Trudno powiedzieć	2	0	0	0	1	0	1	10

Tabela 1 (cd.)

(%)

	NSZZ "S"	UP	UW	PPS	Inna partia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	10	7	1	1	22	731
Płeć							
Mężczyźni	10	10	8	1	3	17	356
Kobiety	9	10	6	1	0	26	375
Wiek							
do 24 lat	4	8	14	0	1	18	80
25-34	13	12	4	0	4	18	117
35-44	9	13	7	0	2	22	153
45-54	9	14	7	1	1	21	145
55-64	9	7	8	0	1	24	130
65 lat i więcej	15	5	6	4	0	28	107
Miejsce zamieszkania							
Wieś	9	6	5	0	1	25	256
Miasto do 20 tys.	2	7	9	0	2	26	87
od 21 do 100 tys.	17	12	5	1	0	21	143
101-500 tys.	10	16	11	2	1	14	146
501 tys. i więcej mieszk.	8	14	11	2	5	21	99
Region							
Północny	11	8	10	1	4	24	97
Zachodni	4	13	12	0	3	24	69
Środkowozachodni	8	1	5	1	0	22	109
Środkowy	10	19	6	2	0	25	135
Wschodni	13	5	3	1	0	14	79
Południowo-wschodni	11	8	6	0	3	20	112
Południowo-zachodni	9	13	9	1	1	22	129
Wykształcenie							
Podstawowe	12	7	5	0	0	31	233
Zasadnicze zawodowe	11	11	3	1	0	21	182
Średnie	7	10	10	1	2	17	243
Wyższe	4	18	14	1	6	13	72
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	6	20	17	0	6	8	64
Prac.umysł.niż.szczebla	8	11	5	0	0	26	61
Pracownicy fiz.- umysł.	5	3	1	3	2	38	43
Robotnicy wykwalifikowani	12	15	5	0	3	15	96
Robotnicy niewykwalifik.	11	21	2	0	0	28	33
Rolnicy	3	1	5	0	2	18	41
Prywatni przedsiębiorcy	3	10	7	0	0	33	30
Bierni zawodowo							
Renciści	10	6	5	0	0	25	114
Emeryci	13	7	5	3	1	28	131
Uczniowie i studenci	0	10	27	0	0	9	33
Bezrobotni	19	6	10	0	1	15	40
Gospodynie domowe i inni	12	14	12	1	0	14	45
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	5	12	9	0	2	15	97
Sektor państwowy	13	13	3	1	3	22	115
Sektor prywatny	5	15	8	0	2	24	123
Spółdzielczość	8	10	4	0	3	28	10
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 125 zł	11	5	3	0	0	18	118
125 - 199	15	11	3	0	1	28	111
200 - 274	12	11	8	0	1	24	181
275 - 324	6	13	10	1	6	24	109
325 i powyżej	8	13	11	3	1	13	164
Ocena własnych war. mater.							
Złe	12	9	6	0	2	20	254
Średnie	10	10	7	2	2	26	346
Dobre	4	12	10	0	0	14	131
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	28	0	1	0	0	22	41
Raz w tygodniu	10	10	7	0	1	24	420
Kilka razy w roku	8	11	8	1	2	20	201
W ogóle nie uczestniczy	2	16	8	3	1	15	70
Poglądy polityczne							
Lewica	4	11	5	2	2	10	135
Centrum	6	16	7	1	1	22	209
Prawica	16	5	12	0	2	15	222
Trudno powiedzieć	9	8	2	1	1	41	165